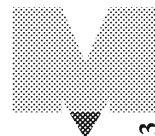

PAS JE ČOVJEKOV NAJBOLJI PRIJATELJ

Helena Car, Zagreb

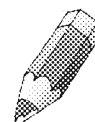
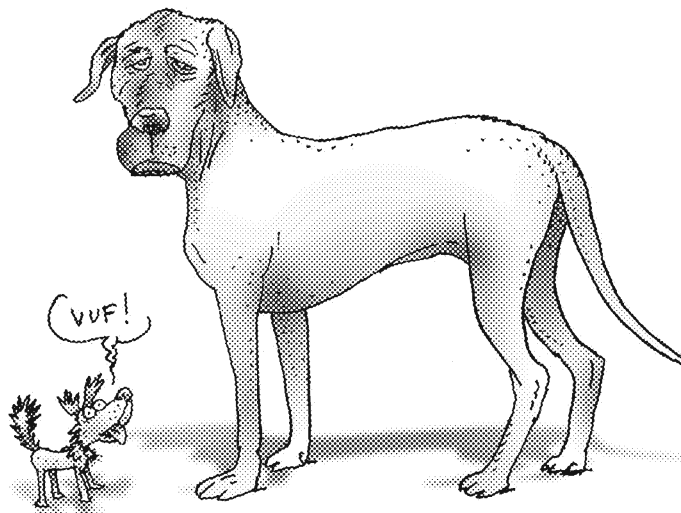
Matka 21 (2012./2013.) br. 83

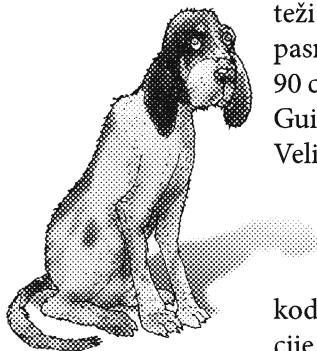
O psima općenito

Prema službenoj klasifikaciji, psi su pripadnici nadporodice psolikih životinja. U tu porodicu pripadaju lisice, šakali, kojoti, vukovi i domaći psi. Unatoč sveopćem vjerovanju da je pas nastao od vuka, na temelju najstarijih psećih ostataka pronađenih u Belgiji sredinom 19. stoljeća znanstvenici su zaključili da to nije točno. Prema provedenim istraživanjima i DNK analizi, pas je kao životinjska vrsta postojao i prije vukova. Preci današnjih pasa hranili su se životinjama poput konja, sobova i muflona, što je bila i lovina čovjeka i mogući razlog pripitomljavanja pasa. Prema drugim teorijama, pas se razvio prije 60 milijuna godina iz *Miacisa*, pretka mačaka, rakuna i hijena, odnosno kao rezultat križanja različitih vrsta iz pretka sličnog lasici.

Najstarije zapise o psima nalazimo u starom Egiptu i Kini. Stari Egipćani pse su mumificirali, a štovali su ih u liku boga šakala (*Anubisa*) te njemu u čast sagradili Kinopolis. Prema grčkoj mitologiji, bog Hefest od vatre je iskovao životinju (psa) toliko lijepu da ju je odlučio oživjeti. Minos je psa odnio u Had gdje se on pretvorio u Kerbera, čuvara duša umrlih. Kineski su carevi pasminu pekinezer smatrali svetom dulje od 2000 godina. To je danas jedna od najstarijih pasmina na svijetu.

Lik psa nalazimo na freskama iz starog Egipta koje prikazuju psa kao društvo dama lakog morala. U spomeničkoj građi često se u prošlosti javljao pod nogama žene simbolizirajući ljubav i vjernost. Pod nogama križara pas je

predstavljao odanost križara Gospodinu jer pas uvijek prati svoga gospodara. Kako bi simbolizirao hrabrost i velikodušnost, pod noge muškarca često je stavljan lik lava.

Imenovati i razvrstavati pse prema namjenama prvi su počeli Rimljani. Razlikovali su pse za društvo, ovčarski pse, pse za rat i lovačke pse. Danas, prema podjeli Međunarodne kinološke federacije (FCI), razlikujemo 701 pasminu pasa. Najmanja pasmina koja ujedno i najdulje živi jest Chihuahua. Ime nosi prema regiji Meksika gdje je pronađena, tijelo joj je dugo od 15 do 22 cm, teži od 0.9 do 3.5 kg, a doživi između 11 i 18 godina starosti. Najveća poznata pasmina je Irski vučji hrt (Irish Wolfhound) koji dostiže veličinu od 76 do 90 cm, u prosjeku živi od 6 do 9 godina, a može težiti između 45 i 55 kg. Prema Guinnessovoj knjizi rekorda, najveći (najviši) pas na svijetu je Veliki George. Veliki George je danska doga visoka 109 centimetara i teška 111 kilograma.

Kako spoznaju svijet oko sebe

Psi svijet oko sebe spoznaju osjetilima koja su razvijena drugačije nego kod čovjeka. Oni mogu čuti zvukove koji su ljudima nejasni ili su više frekvencije od frekvencije koju čuje ljudsko uho. Čovjek razlikuje tonove frekvencije do 20 000 Hz, pas do 80 000 Hz. Sluh im je tako dobar da se više oslanjaju na sluh nego na vid. Koristeći se ušima poput radara, psi mogu locirati izvor zvuka u šest stotinki sekunde. Parenje pasa u bliskom srodstvu može uzrokovati poremećaje sluha kod potomaka.

Oči psa imaju velike zjenice i široko vidno polje pa lako prate objekte koji se miču i dobro vide uz jako malu količinu svjetlosti. Česta zabluda jest da su psi daltonisti. Psi razlikuju boje, ali njihov spektar boja nije bogat kao naš. Mogu razlikovati plavu, žutu i sivu, ali ne razlikuju crvenu i zelenu. Kako psi razlikuju boje, možemo si dočarati gledanjem u sumraku.

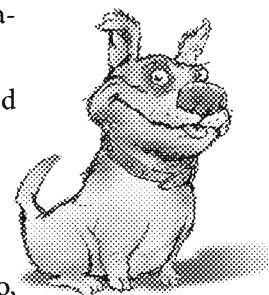
Brkovi psa osjetilne su dlake stručno nazvane *vibrise*. Nalaze se na njušci, iznad očiju i ispod čeljusti, služe za osjet strujanja zraka, a ne za mirisanje hrane kako neki misle. Hranu psi probaju nosom odnosno k hrani ih privlači miris, a ne toliko okus. Površina njušne sluznice razlikuje se kod čovjeka (5 cm²) i psa (100 cm²) pa je time i broj mirisnih receptora psa veći, a miris osjeti dvadesetak puta bolje od čovjeka. Jezik psa je ružičast (izuzetak je Chow koji ma crni jezik) i prekriven okusnim pupoljcima kojih ima oko 1700, dok ih kod čovjeka nalazimo oko 9000. Izbor hrane kod psa ovisi o okusu, teksturi i mirisu hrane, ali i o vlasnikovim sklonostima pri izboru hrane, o tome kako doživljavaju psa i o okolišu u kojemu pas jede. Ovisno o kvaliteti, hrana za pse ima različitu kalorijsku vrijednost pa je količina hrane koju pas treba pojesti različita, a ovisi o vrsti hrane. U prosjeku pas od 15 kg pojede 350 g hrane dnevno. Česta pogreška vlasnika pasa jest davanje čokolade psu. U sastavu

čokolade nalazi se *theobromine* koji stimulira krvožilni i živčani sustav, stoga čokolada na pse djeluje otrovno, a može uzrokovati i smrt.

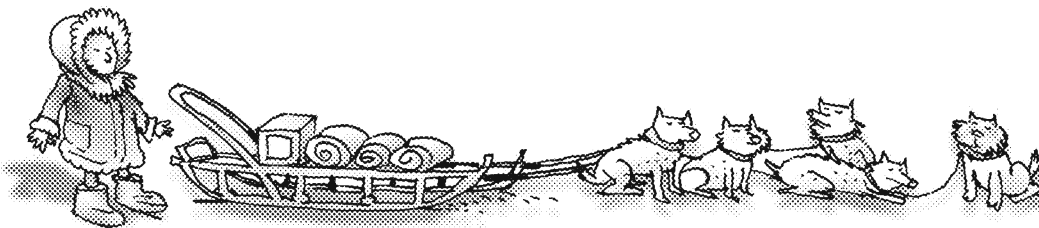
Još malo o psima

- Znanstvenici su otkrili da pas kod djece može nanjušiti prisutnost autizma. Također, i sat vremena prije pojave epileptičnog napada pas može upozoriti svoga vlasnika.
- Najbrži psi na svijetu su hrtovi, a mogu trčati brzinom većom od 70 km/h.
- U čast psima od 1973. godine održava se *Iditarod* utrka na Aljasci. Ona podsjeća na doprinos pasa koji su po snijegu i ledu indijanskim zajednicama na Aljasci dopremali cjepivo protiv difterije.
- Testiranje pseće memorije pokazalo je da sjećanje psa ne traje dulje od 5 minuta, dok mačke mogu pamtit i 16 sati.

Na temelju pročitanog teksta pokušajte riješiti zadatke:

1. Ako uzmemo u obzir prosječnu količinu hrane koju pas pojede dnevno, koja će pasmina tijekom svog prosječnog života pojesti više hrane, Chihuahua ili Irski Wolfhound?
2. Najveći pas na svijetu dnevno pojede 1500 g visokokalorične hrane. Cijena vreće takve hrane mase 15 kg iznosi 450,00 kn. Vlasnik tog psa, David Nesser, član je *Pet kluba* koji mu za svakih potrošenih 500 kn daje popust od 5%. Koliko će godišnje David potrošiti na pseću hranu?
3. Tijekom godišnje *Iditarod* utrke na Aljasci, duge 1 849 km, pseću zapregu čini 12 do 16 pasa. Svjetski rekord u brzini drži Martin Buser koji je 2002. godine zadanu udaljenost prešao za 8 dana, 22 sata, 46 minute i 2 sekunde. Kojom se prosječnom brzinom kretala pseća zaprega tijekom utrke?

4. Koliko bi puta na temelju usporedbe broja okusnih pupoljaka čovjek trebao imati bolje razvijeno osjetilo okusa od psa?

